

ROBERT LIZAK

Pomeranian University in Słupsk, Poland

ORCID iD: 0000-0001-7980-2409

**BUSINESS JUDGMENT RULE W PRAWIE
STANU DELAWARE DETERMINANTEM
BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO
STANÓW ZJEDNOCZONYCH**

**THE BUSINESS JUDGMENT RULE IN
DELAWARE LAW IS A DETERMINANT
OF NATIONAL SECURITY
FOR THE UNITED STATES**

ABSTRACT

Objectives: *The essence of the Business Judgment Rule (BJR) in Delaware law goes beyond protecting managers and influences the innovative dynamics of the American economy, and is also a crucial element of the United States' national security architecture because it enables radically risky business decisions.*

Material and methods: *This article uses a dogmatic legal approach to explain the essence of the BJR within the context of Delaware law and case law, and a comparative approach to compare the BJR with federal law. The analysis encompasses scholarly literature in law, economics, management, and political science, as well as US documents related to innovation, artificial intelligence, and national security.*

Results: *The BJR protects managerial discretion, which increases risk acceptance and promotes the implementation of long-term strategies and short-term profit maximization. This principle has contributed to Delaware becoming a corporate center for the United States, enabling the private sector to pursue groundbreaking projects, such as those in the field of artificial intelligence. The study also demonstrates that the BJR fosters a complementary relationship between innovation and national security, as dual-use technologies strengthen both the US economy and military capabilities.*

Conclusions: *A review of federal strategies and adopted legislation from 2018–2023 indicates that the US government bases its policies on cooperation between the public and private sectors, with the BJR acting as a safeguard for private innovators. Consequently, it is reasonable to argue that the BJR is not only a corporate law norm but also a determinant of maintaining the United States' global technological and strategic advantage.*

KEYWORDS: *national security law, Delaware law, business judgment rule, corporate law, innovation economy*

ABSTRAKT

Cel pracy: *Istota zasady biznesowego osądu (Business Judgment Rule, BJR) w prawie stanu Delaware wykracza poza ochronę menedżerów i wpływa na dynamikę innowacyjności gospodarki amerykańskiej, a także jest istotnym elementem architektury bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych, ponieważ umożliwia podejmowanie radykalnie ryzykownych decyzji biznesowych.*

Materiał i metody: *W artykule zastosowano metodę dogmatyczno-prawną w celu wyjaśnienia istoty BJR na gruncie prawa i orzecznictwa stanu Delaware oraz metodę komparatystyczną do zestawienia BJR z prawem federalnym. Analizą objęto literaturę naukową z zakresu prawa, ekonomii, zarządzania i nauk politycznych, a także amerykańskie dokumenty związane z innowacyjnością, sztuczną inteligencją i bezpieczeństwem narodowym.*

Wyniki: *BJR chroni swobodę decyzyjną menedżerów, co zwiększa akceptację dla ryzyka oraz sprzyja realizacji długoterminowych strategii i krótkoterminowej maksymalizacji zysków. Zasada przyczyniła się do tego, że stan Delaware stał się centrum korporacyjnym Stanów Zjednoczonych, a sektor prywatny może realizować przełomowe projekty, choćby w obszarze sztucznej inteligencji. W badaniu wykazano również, że BJR wspiera komplementarny związek między innowacyjnością a bezpieczeństwem narodowym, gdyż technologie podwójnego zastosowania wzmocniają zarówno gospodarkę, jak i zdolności militarne USA.*

Wnioski: *Przegląd strategii federalnych oraz przyjętych aktów prawnych z lat 2018–2023 wskazuje, że rząd amerykański opiera swoją politykę na współpracy sektora publicznego i prywatnego, przy czym BJR pełni swojego rodzaju rolę gwarancji dla prywatnych innowatorów. W konsekwencji zasadne jest twierdzenie, że BJR stanowi nie tylko normę prawa korporacyjnego, ale także determinantę utrzymania globalnej przewagi technologicznej i strategicznej Stanów Zjednoczonych.*

SŁOWA KLUCZOWE: *innowacyjna gospodarka, prawo bezpieczeństwa narodowego, prawo Delaware, zasada biznesowego osądu, prawo korporacyjne*

WPROWADZENIE

Zasadę biznesowego osądu (*Business Judgment Rule*, BJR) uregulowano w § 144 (a)(1)-(3) Ogólnego Prawa Korporacyjnego stanu Delaware (*General Corporation Law of the State of Delaware*, DGCL, 1899), zgodnie z którym istnieje domniemanie działania w interesie korporacji w następstwie podjętej decyzji biznesowej, nawet w przypadku poniesienia jakiegokolwiek szkody, jeżeli łącznie wystąpi pięć określonych w nim przesłanek. Celem bezpośrednim BJR jest więc ochrona menedżera przed odpowiedzialnością korporacyjną wskutek podjętej decyzji biznesowej, a celem pośrednim BJR jest zapewnienie swobody decyzyjnej sprzyjającej akceptowaniu radykalnego ryzyka umożliwiającego zwiększenie innowacyjności, zwłaszcza technologicznej (Branscomb, Auerswald, 2003), a docelowo umożliwienie zwiększenia wartości akcjonariuszy korporacji i konkurencyjności amerykańskiej gospodarki (Veasey, 1998; Malpiede v. Townson, 2001; Weinberg, 2015). Ponadto BJR stanowi istotny element systemu prawnego przychylnego generowaniu innowacji, zwłaszcza przełomowych (Christensen, 1997), krytycznych lub nowo powstających (CET, 2020). Oprócz BJR, na ową przychylność wpływa przewidywalność i stabilność prawa

stanowionego, które jest inicjowane przez ekspertów oraz podlega corocznej ewaluacji (Cunningham, 2008), dwuinstancyjny system sądowniczy, tj. Sąd Kanclerski i Sąd Najwyższy (Fisch, 2000), istnienie ogromnego zbioru precedensów będących źródłem prawa oraz ogromnej społeczności prawniczej wyspecjalizowanej w prawie korporacyjnym (Carney, Shepherd, Shepherd-Bailey, 2012), aż wreszcie zapewnienie korporacjom i ich doradcom efektywnej i sprawnej obsługi urzędniczej (Black, 2007). W konsekwencji stan Delaware zdobył dominującą pozycję jako jurysdykcja prawa spółek sprzyjająca prowadzeniu działalności gospodarczej i rozwojowi innowacji w Stanach Zjednoczonych. Pod koniec 2023 r. liczba zarejestrowanych tam podmiotów przekroczyła 2 mln, a ok. 67,6 procent spółek z listy Fortune 500 było inkorporowanych w prawie Delaware, co potwierdza jego szczególną atrakcyjność regulacyjną. W samym 2023 r. zarejestrowano ponad 298 165 nowych podmiotów (Bullock, 2023).

Innowacyjność oznacza zdolność gospodarki państwa do tworzenia przewagi konkurencyjnej nie przez zasoby czy koszty, lecz przez ciągłe doskonalenie i przełomy technologiczne (Porter, 1990). Innowacyjność jest czynnikiem pozostającym nie tylko w zainteresowaniu akcjonariuszy korporacji zarejestrowanych w stanie Delaware, ale i członków rządu federalnego, ponieważ w istotny sposób wpływa na wzrost gospodarczy. Dla zobrazowania jej istotności warto wskazać, że w Stanach Zjednoczonych nawet 50 procent wzrostu produktu krajowego brutto (PKB) przypisuje się innowacjom, a amerykańskie branże intensywnie wykorzystujące wiedzę i technologię (*knowledge – and technology-intensive*, KTI) odpowiadają za ok. 1/10 amerykańskiego PKB (NSB, 2024, s. 5). Przegląd kolejnych edycji Globalnego Indeksu Innowacyjności (Dutta i in., 2024, s. 243) wskazuje, że Stany Zjednoczone są w ścisłej czołówce państw generujących najwięcej innowacji na świecie, a z danych Biura Przedstawiciela Handlowego Stanów Zjednoczonych wynika, że są one największą gospodarką narodową świata, która generuje ponad 20 procent całkowitego dochodu świata (Economy & Trade, 2024). O ile dane te mają charakter wybiórczy, to na ich podstawie można przyjąć, że Stany Zjednoczone są innowacyjną gospodarką, w której rozwój dobrobytu narodowego bazuje na procesie tzw. twórczej destrukcji, czyli ciągłej wymianie technologii, korporacji i modeli biznesowych (Schumpeter, 1942), i nie opiera się na taniej sile roboczej,

zasobach naturalnych, stopach procentowych lub wartości waluty, lecz na zdolności do wdrażania innowacji (Porter, 1990), aż wreszcie rozwój ten ma odzwierciedlenie w wysokim udziale KTI w PKB, a dynamikę wzrostu tego rozwoju napędza właśnie innowacyjność.

Istota bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych sprowadza się nie tylko do ochrony egzystencji państwa i obywateli, w tym obrony przed zagrożeniami militarnymi, ale również do zapewnienia ciągłości utrzymania innowacyjności gospodarce amerykańskiej. Z jednej strony bezpieczeństwo narodowe ułatwia osiągnięcie pożądanej skali rozwoju gospodarczego, choćby poprzez zagwarantowanie ochrony infrastrukturze krytycznej, a z drugiej strony spadek poczucia bezpieczeństwa narodowego umożliwia obniżenie zaufania inwestorów i napływ kapitału. W Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych (2022) przyjęto, że odporność i bezpieczeństwo są podstawą innowacyjnej amerykańskiej gospodarki. Uzasadniona jest więc teza, że bezpieczeństwo narodowe jest determinantem takiej gospodarki. *A contrario*, innowacyjność ma znaczenie dla bezpieczeństwa narodowego, choćby poprzez zapewnienie globalnej przewagi technologicznej siłom militarnym i wywiadowczym, zwłaszcza w obszarze technologii podwójnego zastosowania (*dual-use*), albo zapewnienie odporności gospodarki na kryzysy i rywalizację geopolityczną (np. konflikty zbrojne, pandemia, sankcje, zakłócenia łańcuchów dostaw). O ile nie ma wątpliwości, że bezpieczeństwo narodowe jest determinantem innowacyjnej gospodarki amerykańskiej, to może pojawić się niepokój, czy BJR w prawie stanu Delaware, której celem pośrednim jest generowanie innowacji, jest determinantem bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych.

W artykule podjęto próbę potwierdzenia hipotezy, że BJR to nie tylko instytucja prawa korporacyjnego stanu Delaware chroniąca menedżerów korporacji przed ingerencją sądów w ocenę ich uczciwego błędu w następstwie podjęcia radykalnego ryzyka, co wyzwała innowacyjność będącą fundamentem amerykańskiej gospodarki, ale również BJR jest determinantem bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych. W celu potwierdzenia tak postawionej hipotezy zasadne było wyjaśnienie istoty i celu BJR, w tym znaczenia tej zasady dla utrzymania ciągłości innowacyjności amerykańskiej gospodarki. Następnie podjęto próbę wykazania komplementarnego związku między innowacyjnością amerykańskiej gospodarki i bezpieczeństwem narodowym

Stanów Zjednoczonych, aż wreszcie ujęto BJR jako część architektury bezpieczeństwa narodowego, w tym wyjaśniono znaczenie pojęcia *bezpieczeństwo narodowe*. W artykule zastosowano metodę dogmatyczno-prawną w celu systematyzacji BJR i wyjaśnienia tej zasady na gruncie prawa i orzecznictwa stanu Delaware. Jednocześnie uwzględniono poglądy amerykańskiej literatury przedmiotu, w tym z obszaru nauk prawnych, zarządzania, ekonomii i nauk politycznych. Z kolei celem użytej metody komparatystycznej było zestawienie BJR w prawie stanu Delaware i bezpieczeństwa narodowego w prawie federalnym w celu wykazania ich wzajemnego oddziaływania.

ISTOTA I CELE BUSINESS JUDGMENT RULE W PRAWIE STANU DELAWARE

Z § 144 (a)(1)-(3) DGCL wyodrębniono pięć przesłanek, których łączne spełnienie umożliwia ochronę zarządzającego przed odpowiedzialnością, tj.:

1. nie zaistniał konflikt interesów,
2. decyzję podjęto na podstawie istotnych faktów i z należytą starannością,
3. decyzję podjęto w dobrej wierze i bez rażącego niedbalstwa,
4. decyzja była świadoma, niewymuszona i potwierdzona w głosowaniu zgodnym,
5. decyzję podjęto w sposób uczciwy wobec korporacji i jej akcjonariuszy (Lizak, 2025).

Ze spraw *Puma v. Marriott* (1971) oraz *Aronson v. Lewis* (1984) wynika, że w przypadku spełnienia ww. przesłanek ma miejsce domniemanie zasadności podjętej decyzji biznesowej, a ciężar dowodu spoczywa na stronie kwestionującej decyzję, która musi przedstawić fakty obalające domniemanie. W doktrynie określono BJR mianem doktryny powstrzymywania się sądów od głosu (*abstention doctrine*), ponieważ stanowi ona barierę rewizjonizmu sądowego wobec nieodłącznego elementu decyzji biznesowej, jakim jest ryzyko, którego nie można wyeliminować w sposób całkowity (Bainbridge, 2019). Dodano, że menedżer powinien mieć możliwość zarządzania bez obawy o ciągle narażenie się na potencjalną odpowiedzialność za uczciwe błędy w ocenie ryzyka (Sharfmann, 2017).

W sprawie *In re Citigroup Inc. Shareholder Derivative Litigation* (2009) uznano, że roszczenia dotyczące ryzyka biznesowego nie są wystarczające do tego, aby BJR nie mogła mieć zastosowania a menedżer poniósł odpowiedzialność. Ze sprawy *Gagliardi v. Trifoods* (1996) wynika, że BJR ma zachęcać do najwyższej dostępnej stopy zwrotu skorygowanej o ryzyko, nawet jeśli ryzyko jest wysokie, podczas gdy w sprawie *Paramount v. Time* (1989) oraz *Air Products v. Airgas* (2011) przyjęto, że dozwolone jest odrzucenie atrakcyjnej oferty przejęcia w celu realizowania strategii długoterminowej, jak również bronienie się przed presją krótkoterminowej stopy zwrotu. Powyższe tezy orzecznictwa sądów stanu Delaware prowadzą do wniosku, że system prawa stanu Delaware ma ułatwiać generowanie innowacji w ujęciu indywidualnym – przez zarządzających i spółki, a innowacje mają dynamizować konkurencyjność w ujęciu zbiorowym – stanu Delaware i Stanów Zjednoczonych (Guan i in., 2021).

Nie sposób nie odnieść wrażenia, że z jednej strony BJR wspiera pokonanie tzw. hipotezy krótkowzroczności (*myopia hypothesis*), która polega na tym, iż menedżerowie niejednokrotnie rezygnują z długoterminowych i bardziej dochodowych możliwości inwestycyjnych, wobec presji ze strony akcjonariuszy i własnego interesu, zwłaszcza spółek publicznych, w celu poprawy krótkoterminowych wyników finansowych, co wpływa na przyspieszenie wypłaty dywidendy lub premii (Feldman i in., 2018, s. 1; Poterba, Summers, 1995). Z drugiej strony BJR wspiera innowacje przełomowe, które są często powiązane z technologiami krytycznymi lub nowo powstającymi i postrzegane jako zdolne do zmiany *status quo* lub jakości życia, albo określane mianem motoru rozwoju globalnego (Vera, Ramge, 2024). Technologie nowo powstające mają charakter rewolucyjny, zarówno w zastosowaniu, jak i w pochodzeniu, ze względu na stosunkowo dynamiczny rozwój, spójność, znaczący wpływ oraz niepewność i niejednoznaczność (Rotolo, Hicks, Martin, 2015).

SYNERGIA MIĘDZY INNOWACYJNĄ GOSPODARKĄ I BEZPIECZEŃSTWEM NARODOWYM

Od wyścigu nuklearnego, przez eksplorację kosmosu, aż po rozwój sztucznej inteligencji (*artificial intelligence*, AI), relacja między innowacją a bezpieczeństwem narodowym w Stanach Zjednoczonych ma charakter strukturalny i stanowi jeden z fundamentów globalnego przywództwa. Wynika to z faktu, że kluczowe obszary innowacji obejmują technologie podwójnego zastosowania (*dual-use*), możliwe do wykorzystania zarówno w sektorze cywilnym, jak i wojskowym. W dniu 30 marca 1954 r. Prezydent Stanów Zjednoczonych D.D. Eisenhower podczas wystąpienia w Kongresie stwierdził, że jeśli Stany Zjednoczone zawiodą w sferze gospodarki, mogą ponieść porażkę nie tylko w obszarze bezpieczeństwa narodowego, ale i krajowego zatrudnienia oraz standardu życia (Eisenhower, 1954). Oznacza to, że bezpieczeństwo narodowe w dużej mierze jest uzależnione od kondycji amerykańskiej gospodarki, a kondycja tej gospodarki jest uwarunkowana zakresem jej innowacyjności.

O ile w ustawie o bezpieczeństwie narodowym (NSA, 1947) nie zdefiniowano terminu *bezpieczeństwo narodowe*, o tyle zawarto w niej definicje takich pojęć jak *wywiad narodowy* i *wywiad związany z bezpieczeństwem narodowym* (§ 1(5) NSA, 1947), w których wyodrębniono sprawy obejmujące zagadnienia składające się na bezpieczeństwo narodowe (§ 101(b) NSA, 1947), w tym:

1. zagrożenia dla Stanów Zjednoczonych, ich obywateli, mienia lub interesów;
2. rozwoju, rozprzestrzeniania lub użycia broni masowego rażenia;
3. wszelkie inne kwestie związane z bezpieczeństwem narodowym lub bezpieczeństwem wewnętrznym Stanów Zjednoczonych.

Z kolei z brzmienia § 1703 (a)(1) FIRRMA (2018) wynika, że termin *bezpieczeństwo narodowe* należy interpretować w sposób obejmujący kwestie związane z bezpieczeństwem wewnętrznym, w tym z uwzględnieniem infrastruktury krytycznej. Jak widać, definicja ta nie daje precyzyjnej i konkretnej odpowiedzi na pytanie, czym jest definiendum. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku definicji *bezpieczeństwa narodowego* zawartej w § 6 (1)(e) rozporządzenia wykonawczego nr 12356 Prezydenta Stanów Zjednoczonych,

zgodnie z którą *bezpieczeństwo narodowe* oznacza obronę narodową lub stosunki zagraniczne Stanów Zjednoczonych (EO 12356, 1982).

Według Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych *bezpieczeństwo narodowe* ma obejmować tylko te działania rządu federalnego, które są bezpośrednio związane z ochroną narodu przed wewnętrzną dywersją lub zagraniczną agresją, a nie te, które przyczyniają się do siły narodu wyłącznie poprzez ich wpływ na ogólny dobrobyt (Cole v. Young, 1956). W literaturze przedmiotu wskazano, że *bezpieczeństwo narodowe* to ochrona przed fizycznym atakiem ze strony państw obcych lub przed uzasadnioną obawą przed takim atakiem (Quist, 1993). Dodano, że w szerokim ujęciu *bezpieczeństwo narodowe* może obejmować wiele innych czynników, w tym aktywa bieżące i interesy narodowe, a także źródła siły narodu, takie jak aktywa polityczne, postanowienia U.S. Bill of Rights (1791), organy władzy publicznej, sojusze międzynarodowe i aktywa ekonomiczne, które promieniują na cały świat z wysoce produktywnej gospodarki krajowej wspieranej przez bogate zasoby narodowe (Reese, 2013). Wreszcie podsumowano, że to właśnie pilna potrzeba ochrony ww. wartości legitymizuje i czyni niezbędną rolę bezpieczeństwa narodowego (Taylor, 1974).

BJR W STANIE DELAWARE JAKO CZĘŚĆ ARCHITEKTURY BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO STANÓW ZJEDNOCZONYCH

Z kwerendy innowacji w Stanach Zjednoczonych wynika, że najbardziej doniosłymi projektami z punktu widzenia biznesowego i bezpieczeństwa narodowego, jak również ze względu na wielkoskalowość i wysoki poziom ryzyka, są te realizowane w celu utrzymania dominującej globalnej potęgi kosmicznej Stanów Zjednoczonych (EO 14335, 2025), szczególnie w odniesieniu do powrotu na Księżyc i z wyraźnym celem kolonizacji Marsa (np. *Commercial Crew Program, Human Landing System, National Security Space Launch, Next Generation Spaceport Infrastructure*). Innym przykładem jest uruchomienie wehikulu inwestycyjnego (*Joint Warfighting Cloud Capability*), którego celem jest zapewnienie Departamentowi Obrony Stanów Zjednoczonych (*Department of Defence, DoD*) dostępu do usług

w chmurze bezpośrednio od amerykańskich dostawców prywatnych, na wszystkich poziomach klasyfikacji informacji niejawnych (DoD, 2022).

Z przeglądu prawa federalnego wynika, że docelowo wszystkie zasoby publicznych danych federalnych na potrzeby AI mają być przetwarzane w chmurze, gdyż administracja federalna przeobraża się w neuronowy model zarządzania danymi z wykorzystaniem AI, w którym pojedyncza jednostka organizacyjna administracji federalnej miałaby funkcjonować w przyszłości – w dużym uproszczeniu – według wzorca sztucznego neuronu, skonstruowanego na wzór neuronu naturalnego, a cała administracja federalna miałaby odpowiadać konstrukcji sztucznej sieci neuronowej (Lizak, 2024). Ponadto usługi w chmurze są istotnym elementem rywalizacji o globalną dominację w obszarze AI między Stanami Zjednoczonymi a Chińską Republiką Ludową. Według Prezydenta Stanów Zjednoczonych z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego Stany Zjednoczone muszą osiągnąć i utrzymać niekwestionowaną globalną dominację technologiczną, zwłaszcza w obszarze AI, poprzez pełne wykorzystanie potencjału amerykańskiej innowacji (America's AI Action Plan, 2025).

W prawie amerykańskim nie ma bezpośredniego powiązania między BJR a bezpieczeństwem narodowym, choć w następstwie przeglądu strategii rządu federalnego można wyodrębnić związek pośredni. W Narodowej Polityce Kosmicznej (2020, s. 1) przyjęto, że Stany Zjednoczone powinny dążyć do ukształtowania otoczenia, które pobudzi rynek wewnętrzny do tworzenia innowacyjnych podejść komercyjnych, które będą wspierać i utrzymywać następną generację odkrywców i przedsiębiorców na Księżycu, a następnie na Marsie. W Strategii Bezpieczeństwa Narodowego (2022, s. 11) uznano, że jeśli Stany Zjednoczone mają odnieść sukces za granicą, to muszą inwestować we własne innowacje. Z kolei w Narodowej Strategii Przemysłu Obronnego (2023, s. 14) ustalono, że baza przemysłowa sektora obronnego może bezpiecznie wytwarzać produkty, usługi i technologie potrzebne obecnie i w przyszłości, zapewniając odpowiednią szybkość, skalę i koszty, a w Narodowej Strategii Cyberbezpieczeństwa (2023, s. 15) wezwano do kształtowania nowoczesnej gospodarki cyfrowej, podkreślając, że rząd federalny ma zasób wiedzy również ze względu na ogromną skalę sektora prywatnego i jego operacji wykrywania zagrożeń, ale także ze względu na szybkie tempo innowacji w narzędziach i możliwościach. Wreszcie w America's AI Action Plan (2025, s. 12)

rekomendowana jest ochrona innowacji z zakresu AI w sektorze publicznym i prywatnym, a utrzymanie amerykańskiej pozycji lidera w AI jest uzależnione od ścisłej współpracy rządu federalnego z przemysłem, co ma odpowiednio zrównoważyć upowszechnianie najnowocześniejszych technologii AI z kwestiami bezpieczeństwa narodowego.

Z powyższego wynika, że rozwój innowacji powinien opierać się na odważnych i długoterminowych inwestycjach sektora prywatnego, w którym BJR ochrania menedżerów przed ryzykiem odpowiedzialności za uczciwe błędy, co pozwala im na ofensywne zaangażowanie się w przełomowe innowacje w obszarze kosmicznym lub AI, które są strategicznie fundamentalne dla bezpieczeństwa narodowego. Z przywołanych powyżej dokumentów strategicznych wyłania się strategiczna potrzeba państwa polegająca na utrzymaniu innowacyjnej ciągłości amerykańskiej gospodarki, za którą w dużej mierze odpowiada sektor prywatny. Istnieje domniemanie, że w przypadku braku BJR niejednokrotnie nie byłoby woli do podejmowania radykalnego ryzyka i byłaby chęć do rezygnowania z długoterminowych strategii (Poterba, Summers, 1995). BJR umożliwia więc podejmowanie radykalnego ryzyka w sektorze prywatnym, które nie mogłoby być zaakceptowane w sektorze publicznym, choćby z powodu odpowiedzialności politycznej. W konsekwencji BJR ułatwia synergę między innowacyjną gospodarką i bezpieczeństwem narodowym.

WNIOSKI

Z punktu widzenia korporacji zarejestrowanej w stanie Delaware, BJR chroni przed sądowym rewizjonizmem i odpowiedzialnością za uczciwe błędy, co zwiększa apetyt na ryzyko i swobodę decyzyjną, a także zmniejsza presję na krótkoterminową stopę zwrotu oraz nieodrzucanie atrakcyjnych transakcji, jeśli służy to realizacji długoterminowej strategii. Z perspektywy rządu federalnego i Stanów Zjednoczonych BJR wpływa na dynamikę generowania innowacji, a w konsekwencji rozwoju technologii przełomowych, krytycznych i nowo powstających, które mają znaczenie dla bezpieczeństwa narodowego i zapewnienia ciągłości innowacyjnego charakteru amerykańskiej gospodarki. Istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że zasadniczym powodem outsourcingu z sektora publicznego do prywatnego, po raz pierwszy na świecie, projektu powrotu

na Księżyc i z wyraźnym celem kolonizacji Marsa, była kwestia swobody decyzyjnej menedżerów realizujących tenże projekt i ich odpowiedzialności.

Pomijając kwestie dotyczące biurokracji, wizji, presji czasowej oraz odpowiedzialności, i tak trudno sobie wyobrazić, aby w sektorze publicznym możliwe było przeprowadzenie w ciągu jednego roku kalendarzowego trzech nieudanych prób i jednej udanej wystrzelenia w przestrzeń kosmiczną największej w historii ludzkości rakiety, z możliwością ponownego jej wykorzystania, co nastąpiło w amerykańskim sektorze prywatnym w roku 2025. Wszystko to sprawia, że BJR w stanie Delaware nie jest jedynie normą prawa korporacyjnego, ale instrumentem prawnym umożliwiającym sektorowi prywatnemu realizowanie tego typu projektów, co czyni z tej normy pośrednią determinantę bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych. W latach 2018–2023 w prawie federalnym przyjęto dziewięć aktów bezpośrednio związanych z AI, których celem jest doprowadzenie do wzrostu gospodarczego, zwiększenia bezpieczeństwa narodowego i utrzymania globalnego przywództwa (EO 13859, 2019; AI GOV Act, 2020; EO 13960, 2020; IOGAN Act, 2020; NAIL, 2020; NAIRR, 2020; AAAA, 2022; AI Training Act, 2022; EO14110, 2023). W prawie federalnym Stanów Zjednoczonych wprowadzono również zobowiązanie, że cele strategiczne związane z AI powinny być realizowane w ramach interdyscyplinarnej i międzysektorowej współpracy sektorów publicznego i prywatnego.

Z przeglądu dokumentów strategicznych amerykańskiego rządu federalnego wynika, że od 2018 r. trwa wojna handlowa między Stanami Zjednoczonymi a ChRL, w przebiegu której nie sposób nie dostrzec faktu, iż Stanom Zjednoczonym wręcz krytycznie zależy na utrzymaniu globalnej dominacji innowacyjnej gospodarki amerykańskiej, zwłaszcza w dobie rozwoju technologii AI (Lizak, Skuza, 2025). W tej wojnie handlowej z jednej strony BJR jeszcze bardziej wyraźnie uwydatnia jej znaczenie dla strategii amerykańskich korporacji uwzględniającej tzw. przywództwo oburęczne (*ambidextrous leadership*), które polega na jednoczesnym zapewnieniu wysokiej stopy zwrotu z bieżącej działalności operacyjnej i rozwoju innowacji w perspektywie długoterminowej (O'Reilly, Tushman, 2016). Z drugiej strony BJR stanowi nie tylko część architektury bezpieczeństwa narodowego, lecz także jest swego rodzaju orężem umożliwiającym Stanom Zjednoczonym utrzymanie pozycji największej gospodarki narodowej świata.

REFERENCES

- Bainbridge, S.M. (2019). The Business Judgment Rule as Abstention Doctrine. *Vanderbilt Law Review*, 57, s. 83–130.
- Black, L.S., Jr. (2007). *Why Corporations Choose Delaware*, s. 1–10. Delaware: Department of State, Division of Corporations, https://corpfiles.delaware.gov/pdfs/whycorporations_english.pdf (dostęp: 10.02.2026).
- Branscomb, L.M., Auerswald, P.E. (2003). *Taking technical risks: how innovators, executives, and investors manage high-tech risks*, s. 33. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Bullock, J.W. (2023). *Delaware Division of Corporations: 2023 Annual Report*, s. 1–3. Dover (Delaware): U.S. Secretary of State.
- Carney, W.J., Shepherd, G.B., Shepherd, J.M. (2012). Lawyers, Ignorance, and the Dominance of Delaware Corporate Law. *Harvard Business Law Review*, Volume 2, s. 123–151.
- Christensen, C.M. (1997). *The Innovator's Dilemma: When New Technologies Cause Great Firms to Fail*, s. 69–89. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press.
- Cunningham, L. (2024). *Delaware Corporate Law Debate Feeds a Robust and Balanced System*. Bloomberg Law, <https://news.bloomberglaw.com/us-law-week/delaware-corporate-law-debate-feeds-a-r> (dostęp: 10.02.2026).
- Dutta, S., Lanvin, B., León, L.R., Wunsch-Vincent, S. (red.) (2024). *Global Innovation Index 2024. Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship*, 17th Edition. World Intellectual Property Organization, s.243. Geneva, Switzerland.
- Eisenhower, D.D. (1954). *Special Message to the Congress on Foreign Economic Policy*, Online by G. Peters, In Woolley J.T., The American Presidency Project, <https://www.presidency.ucsb.edu/node/233632> (dostęp: 10.02.2026).
- Feldman, N., Kawano, L., Patel, E., Rao, N., Stevens, M., Edgerton, J. (2018). *The Long and Short of It: Do Public and Private Firms Invest Differently?* Finance and Economics Discussion Series, Divisions of Research & Statistics and Monetary Affairs, s. 1–48. Washington, D.C.: Federal Reserve Board.
- Fisch, J.E. (2000). The Peculiar Role of the Delaware Courts in the Competition for Corporate Charters University of Pennsylvania. *University of Cincinnati Law Review*, 68, s. 1061–1100.
- Guan, Y., Zhang, L., Zheng, L., Zou, H. (2021). Managerial liability and corporate innovation: Evidence from a legal shock. *Journal of Corporate Finance*, 64, s. 1–23.
- Lizak R. (2024). *Prawne aspekty neuronowego modelu zarządzania danymi w administracji federalnej Stanów Zjednoczonych z wykorzystaniem AI*, s. 37–40. Monografie Prawnicze. Warszawa: C.H. Beck.
- Lizak R. (2025), Business Judgement Rule in Delaware corporation law and Polish company law – a comparative study, *Journal of Polish-Georgian Law*, nr 5, s. 94–111.
- Lizak, R., Skuza, S. (2025). Protecting risk management strategies for foreign investment in the United States from a national security perspective. *Central European Management Journal*, 4(33), s. 618–663.

- O'Reilly, C.A. III, Tushman, M.L., (2016). *Lead and Disrupt, How to Solve the Innovator's Dilemma*. s. 11-14. Stanford, California: Stanford University Press.
- Porter, M. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*, s. 73–91. Brighton, Massachusetts: Harvard Business Review.
- Poterba, J.M., Summers, L.H. (1995). A CEO Survey of U.S. Companies' Time Horizons and Hurdle Rates. *Sloan Management Review*, 37(1), <https://sloanreview.mit.edu/article/a-ceo-survey-of-us-companies-time-horizons-and-hurdle-rates/> (dostęp: 10.02.2026).
- Quist, A.S. (1993). *Chapter 5. Information-Disclosure Risks and Benefits*, In Security Classification of Information. M. Marietta (red.), Oak Ridge National Laboratory, Oak Ridge, Tennessee: U.S. Department of Energy, https://sgp.fas.org/library/quist2/chap_5.html (dostęp: 10.02.2026).
- Reese, S. (2013). *Defining Homeland Security: Analysis and Congressional Considerations*. Analyst in Emergency Management and Homeland Security Policy, Congressional Research Service, Report for Congress, <https://www.congress.gov/crs-product/R42462> (dostęp: 10.02.2026).
- Rotolo, D., Hicks, D., Martin, B.R. (2015). What is an emerging technology?. *Research Policy*, 44(10), s. 1827–1843.
- Schumpeter, J. (1942). *Capitalism, Socialism and Democracy*, s. 81–87. New York and London: Harper Brothers Publishers.
- Sharfman, B.S. (2017). The Importance of the Business Judgment Rule. *New York University Journal of Law & Business*, 14(1), s. 27–69.
- Taylor, M. (1974). The Legitimate Claims of National Security. *Foreign Affairs*, 52, s. 577–594.
- Veasey, E.N. (1998). An Economic Rationale for Judicial Decisionmaking in Corporate Law. *Business Lawyer*, 53(3), s. 681–700.
- Vera, R.L. de la, Ramge, T. (2024). By napędzać radykalne innowacje, VC musi powrócić do korzeni. *MIT Sloan, Management Review Polska*, <https://mitsmr.pl/transformacja-organizacyjna/by-napedzac-radykalne-innowacje-vc-musi-powrocic-do-korzeni-2/> (dostęp: 10.02.2026).
- Weinberg, J.D. (2015). *Delaware Court Strengthens Protections for Independent Directors*. Harvard Law School Forum on Corporate Governance, <https://corpgov.law.harvard.edu/2015/05/20/delaware-court-strengthens-protections-for-independent-directors/> (dostęp: 10.02.2026).

AKTY PRAWNE

- Advancing American AI Act, 117th Congress, Public Law 2022, Nr 117–270, s. 1353.
- Artificial Intelligence Training for the Acquisition Workforce Act, 117th Congress Public Law, Public Law 117–207, s. 2551, 17.10.2022 r.
- Executive Order 12356. National security information, 47 FR 14874, April 2, 1982.
- Executive Order 13859 of 2019, Maintaining American Leadership in Artificial Intelligence.

- Executive Order 13960 of 2020, Promoting the Use of Trustworthy Artificial Intelligence in the Federal Government.
- Executive Order 14110 of 2023, Safe, Secure, and Trustworthy Development and Use of Artificial Intelligence.
- Foreign Investment Risk Review Modernization Act of 2018. (In:) John S. McCain National Defense Identifying Outputs of Generative Adversarial Networks Act, 116th Congress, Public Law 2020, Nr 116–258, s. 2904.
- National AI Research Resource Task Force Act of 2020, 116th Congress, Public Law 2021, Nr 116–283, s. 3890.
- National Artificial Intelligence Initiative Act of 2020 (NAII), H.R.6216, 116th Congress, 3.12.2020 r.
- National Security Act of 1947, the 80th United States Congress, Public Law 80-253, 61 Stat. 495, September 18, 1947.
- United States Bill of Rights, 1st United States Congress, December 15, 1791.
- Air Products v. Airgas Delaware Court of Chancery, 16, A.3d, 48 (2011).
- Aronson v. Lewis, Supreme Court of Delaware, 473, A.2d 805, 812 (1984)
- Cole v. Young, U.S. Supreme Court, 351 U.S. 536 (1956).
- Gagliardi v. Trifoods, Delaware Court of Chancery, 683, A.2d, 1049 (1996).
- In re Citigroup Inc. Shareholder Derivative Litigation, Delaware Court of Chancery, 964, A.2d 106 (2009).
- Malpiede v. Townson, Supreme Court of Delaware, 780 A.2d 1075 (2001).
- Paramount v. Time, Delaware Court of Chancery, 571, A.2d, 1140 (1989).
- Puma v. Marriott, Delaware Court of Chancery, 283, A.2d 693, 695 (1971).
- General Corporation Law of the State of Delaware, March 10, 1899.
- AI in Government Act of 2020, H.R.2575, 116th Congress, 14.9.2020 r.
- Executive Order 14335 of August 13, 2025, Enabling Competition in the Commercial Space Industry.

NETOGRAFIA

- Department of Defense Announces Joint Warfighting Cloud Capability Procurement, December 7, 2022.
- Economy & Trade, The Office of the United States Trade Representative, 2024.
- National Cybersecurity Strategy, The White House, December 9, 2020.
- National Defense Industrial Strategy, Department of Defense, 2023.
- National Security Strategy, The White House, October 12, 2022.
- National Space Policy, The White House, December 9, 2020.
- National Strategy for Critical and Emerging Technologies (CET), Seal of the President of the United States, October 2020.
- Production and Trade of Knowledge – and Technology Intensive Industries, National Science Board, NSB-2024-7, April 22, 2024.
- Winning the Race, America's AI Action Plan, The White House, July 2025.